

ASPECTE REFERITOARE LA MODERNIZAREA BIBLIOTECILOR

Viorel Cristian Militaru

Biblioteca Municipiului Câmpulung – Muscel

militaru_viorelcristian@yahoo.com

Rezumat: Bibliotecile reprezintă unele dintre cele mai importante structuri de informare și documentare aflate la dispoziția publicului, activitatea acestora fiind influențată de o serie de factori de natură economică, socială sau politică. Rolul bibliotecii în dezvoltarea societății informaționale este tot mai important prin achiziția de documente în format digital, digitizarea propriilor colecții de documente, documente multimedia, crearea unor baze de date digitale, oferirea de servicii de comunicații pentru public. Biblioteca digitală oferă posibilitatea accesării a resurselor sale prin intermediul internetului permanent pentru toate categoriile de cetățeni, având ca scop creșterea calității serviciilor oferite și fiind receptivă la sugestiile venite din partea utilizatorilor săi.

Cuvinte cheie: biblioteca digitală, informație digitală, managementul cunoașterii.

Abstract: The libraries are some of the most important structures of information and documentation that are available to the public, their activity being influenced by a number of factors of economical, social or political nature. The role of the library in the development of the informational society is increasingly important with the acquisition of documents in digital format, the digitizing of their collection of documents, multimedia documents, creating digital databases, and providing communication services to the public. The digital library offers the possibility to access its resources through internet, permanently, by any citizen, aiming to improve the quality of the offered services and being responsive to suggestions from the users.

Keywords: digital library, digital information, knowledge management.

În prezent, elementul definitoriu pentru societatea informațională este faptul că toate activitățile, procedurile și procesele din cadrul acesteia se bazează pe informație. Diferitele structuri de informare și documentare utilizează informații: informații provenite din mediul ambient și informații asupra documentelor. Implementarea societății informaționale în aceste structuri are ca efect creșterea importanței produselor și serviciilor care au rezultat în urma prelucrării informațiilor obținute prin diferite mijloace, cel mai frecvent fiind utilizat Internetul.

În aceste condiții bibliotecile din țara noastră, în prezent cele mai stabile structuri de informare și documentare care funcționează în cadrul unei societăți în continuă mișcare, trebuie să facă față atât cerințelor domeniului acestora, dar și realităților din România.

În societatea contemporană, în orice loc public sau de natură particulară se poate întâlni un calculator și o persoană care este atentă la ecranul acestuia. Imaginea omului cu calculatorul în față este tot mai frecventă într-o bibliotecă.

În țara noastră există o serie de factori care influențează permanent activitatea bibliotecilor, de care trebuie să se țină cont pe termen scurt, mediu sau lung. Astfel schimbarea tipului de proprietate și divizarea marilor structuri în componente reprezintă unul dintre acestea. Trecerea la economia de piață a determinat atât managerii, cât și personalul din subordine să caute informația, să o organizeze și să o utilizeze în interesul propriilor structuri. Cele mai solicitate categorii de informații sunt, în acest sens, informațiile asupra concurenței, a produselor și serviciilor similare oferite pe piață și informații referitoare la clienții existenți și cei potențiali.

Un alt factor este schimbarea produsă în structurile economice prin diminuarea activității unor ramuri economice, desființarea sau reducerea unor domenii de cercetare, ce a condus la desființarea sau reducerea drastică a unor biblioteci specializate. De asemenea modificarea legislației existente și apariția unor noi legi și reglementări în toate domeniile au condus la solicitări din partea beneficiarilor a unei informări permanente asupra modificărilor apărute în legislație. În România, cea mai utilizată bază de date este cea legislativă, fiind achiziționată de toate marile biblioteci.¹

¹ Doina Banciu; Gh. Buluță; V. Petrescu. „Biblioteca și societatea”. București, Editura „Ager”, 2001, p. 14

Alți factori care influențează activitatea desfășurată de biblioteci sunt orientarea politică și economică spre Uniunea Europeană și Occident, ceea ce a condus la necesitatea cunoașterii legislației europene de către specialiști și la crearea unor structuri de informare care să ofere informațiile solicitate atât acestora, cât și publicului larg; iar reorganizarea permanentă a administrației publice locale și centrale, a sistemului financiar au produs schimbări la nivel ierarhic în anumite biblioteci sau chiar au determinat reducerea personalului în lipsa alocării de fonduri suficiente.

Un factor cu influențe accentuate asupra activității bibliotecilor publice a fost democratizarea vieții politice și accesul liber la informație pentru fiecare cetățean. Acest fapt a condus la crearea pe lângă biblioteci sau în incinta acestora a unor centre de informare comunitară sau puncte de informare turistică. De asemenea în bibliotecile județene, municipale și comunale sunt disponibile calculatoare conectate la Internet puse la dispoziția cetățenilor.

La nivel internațional bibliotecile își orientează produsele și serviciile pentru a colecta, organiza, prelucra și disemina informațiile de tip electronic. Astfel, se urmărește achiziția de produse și informații în format digital. Catalogarea și clasificarea revizuiască atât normele de aplicare a ISBD-urilor (International Standard Bibliographic Description), cât și modul de indexare, datorită noilor instrumente de regăsire electronică (motoarele de căutare pe internet). Un alt aspect îl reprezintă înlocuirea organizării cataloagelor cu organizarea unor fonduri de date digitale (baze de date proprii sau cele obținute în urma unor schimburi de date). În consecință, produsele și serviciile destinate obținerii de informații sunt orientate către accesarea de baze de date, acces prin intermediul unor rețele și accesarea de documente multimedia. Apar necesare efectuarea unor cercetări în funcție de solicitările utilizatorilor și crearea unor fonduri digitale pe anumite subiecte date sau pe bibliografii cu adrese URL, împreună cu o comunicare eficientă prin poșta electronică cu partenerii și utilizatorii, transmiterea de fișiere digitale și crearea de „home page”-uri.²

Rolul bibliotecii este esențial în cadrul strategiei de dezvoltare a societății informaționale prin asigurarea accesului la informații și cunoaștere pentru toți cetățenii prin crearea de conținut digital, dezvoltarea potențialului uman prin educație, instruire și formare, consolidarea democrației și a instituțiilor statului de drept prin îmbunătățirea calității și modernizarea serviciilor publice. Biblioteca poate contribui eficient la creșterea calității vieții prin transformarea cunoașterii acumulate în lume în bunuri și servicii pentru cetățenii care au acces la tehnologia internetului și a telecomunicațiilor. Un alt avantaj oferit de instituția bibliotecii este reprezentat de furnizarea de servicii de comunicații pentru public, educarea tineretului pentru a se integra în societatea informațională, facilitarea interacțiunii dintre instituțiile guvernului/administrației și mediul de afaceri și prin stimularea creării și diseminării informațiilor și cunoștințelor prin mijloacele electronice. Prin utilizarea mijloacelor electronice se vor putea oferi cetățenilor servicii de informare de înaltă calitate despre dezvoltările culturale, locale, naționale sau europene.³

Pentru a se asigura îmbunătățirea și extinderea accesului la informația publică și culturală, cu respectarea drepturilor de autor putem lua în considerare o serie de acțiuni în cadrul bibliotecilor și instituțiilor de cultură din România. Se are în vedere digitizarea colecțiilor de fonduri culturale din biblioteci, muzee, arhive și asigurarea accesului mai larg la acestea, conectarea bibliotecilor la Internet (în România un rol important l-a avut în acest sens programul Biblionet care a oferit gratuit bibliotecilor prin intermediul fundației Bill & Melinda Gates calculatoare conectate la internet puse la dispoziția utilizatorilor), dezvoltarea cooperării dintre mediile culturale și industria de conținut și crearea unei culturi a informației prin informarea mediilor culturale asupra avantajelor folosirii tehnologiilor societății informaționale prin crearea bibliotecilor virtuale, a librăriilor electronice și a rețelilor de biblioteci.⁴

² Ibidem. p. 16

³ Ibidem. p. 17

⁴ D. Banciu. *Strategia națională pentru promovarea noii economii și implementarea societății informaționale. Viziunea pentru biblioteci*. În „Biblioteca: Revista de bibliologie și știința informării: revistă apărută cu sprijinul Ministerului Culturii”. An LIV, serie nouă, an XIII, nr. 12/2002, p. 353

Biblioteca virtuală se referă la o bibliotecă ce are capacitate nelimitată pentru stocarea datelor bibliografice și a documentelor transpuse integral pe suport electronic oferind utilizatorilor posibilitatea de a căuta aceste informații după criterii variate: autor, titlu, subiect, etc. Pentru a putea vorbi de biblioteca virtuală trebuie să avem în vedere termenul de bibliotecă electronică apărut în anul 1985, care se referă la un sistem de informare și documentare care dispune de colecții de date electronice și folosește proceduri automatizate pentru construirea și exploatarea acestora. Beneficiind de serviciile unei biblioteci electronice un utilizator se poate informa asupra documentelor existente în alte biblioteci, poate regăsi un document de interes și îl poate rezerva pentru împrumutul acestuia, poate consulta documente și informații disponibile pe medii electronice în alte sisteme de informare și documentare și poate prelua din alte sisteme unele înregistrări de interes și le poate transfera în propriul calculator. Astfel, un utilizator aflat într-o bibliotecă oarecare, o „bibliotecă electronică” care este conectată la Internet, are la dispoziție o arie de investigare informațională aproape nelimitată. Prin urmare biblioteca virtuală este o bibliotecă alcătuită din zeci și sute de colecții de date electronice, aflate în „biblioteci electronice”, care sunt conectate între ele prin intermediul rețelelor de calculatoare.⁵

În acest sens apare și termenul de „bibliotecă digitală”, care se referă la o bibliotecă în care toate resursele sale sau cea mai mare parte a acestora, sunt disponibile într-un format care poate fi accesat prin intermediul calculatorului. Avantajele oferite de bibliotecile digitale se referă la lipsa limitărilor de natură fizică, fiind accesibile prin internet, au o disponibilitate non-stop, permit accesul concurrent, respectiv aceeași resursă poate fi accesată simultan de mai mulți utilizatori. Aceste biblioteci oferă o abordare structurată, respectiv se poate accesa rapid un catalog, apoi o anumită carte, un anumit capitol, ș.a.m.d., informația poate fi regăsită utilizând orice termen de căutare ale cărui rădăcini se află în colecție, prezervarea documentelor prin oferirea de copii utilizatorilor, păstrând nedeteriorat documentul original astfel, ocupă un spațiu fizic mic față de bibliotecile tradiționale, oferă legături către bazele de date ale altor biblioteci și costuri de întreținere mai mici decât cele ale unei biblioteci tradiționale.⁶

Linne Brindley, director executiv la Biblioteca Britanică menționează că biblioteca digitală trebuie să urmărească șapte puncte cheie. Astfel aceasta trebuie să își cunoască utilizatorii, să digitizeze vechile colecții pentru a pune la dispoziția publicului, să fie receptivă la sugestiile utilizatorilor, să crească eficiența serviciilor tradiționale, să realizeze cercetări de marketing pentru a oferi servicii dorite de oameni, să sprijine inovarea și să asigure instruirea personalului său în utilizarea noilor tehnologii.

Misiunea bibliotecii digitale este de a face accesibile documentele pe care le păstrează pentru utilizatori și de a le conserva pentru a putea fi transmise intacte generațiilor următoare.

Biblioteca trebuie să se adapteze schimbărilor permanente care au loc în societatea contemporană pentru a face față solicitărilor tot mai complexe care vin din partea utilizatorilor.

BIBLIOGRAFIE

1. **BANCIU, D.; BULUȚĂ, GH.; PETRESCU, V.:** Biblioteca și societatea. București, Editura „Ager”, 2001;
2. **BANCIU, D.:** Strategia națională pentru promovarea noii economii și implementarea societății informaționale. Viziunea pentru biblioteci. În „Biblioteca: Revista de bibliologie și știința informării: revistă apărută cu sprijinul Ministerului Culturii”. An LIV, serie nouă, an XIII, nr. 12/2002.
3. **BANCIU, D.; COARDOȘ, D.; LEPĂDATU, C.:** Informația digitală în cultură. Cercetări și realizări. București, Editura „Ars Docendi”, 2010.

⁵ Doina Banciu; Gh. Buluță; V. Petrescu. „Biblioteca și societatea”. București, Editura „Ager”, 2001 p. 10

⁶ Doina Banciu; Dora Coardos; C. Lepădatu. „Informația digitală în cultură. Cercetări și realizări.” București, Editura „Ars Docendi”, 2010 p. 19